

Delo in počutje zaposlenih v slovenskih splošnih knjižnicah v luči epidemije covida-19

Epidemija covida-19 je vseprisotna in v knjižničnem okolju vpliva tako na uporabnike kot na zaposlene v knjižnicah. Skupina koordinatorjev OOK je želela pridobiti vpogled v delovno okolje zaposlenih v slovenskih splošnih knjižnicah v času epidemije ter spoznati njihove izkušnje in izzive pri soočanju z epidemijo v delovnem okolju. Glede na delitev splošnih knjižnic na osrednje oz. OK (48) in osrednje območne oz. OOK (10), kar pomeni tudi različne pogoje njihovega delovanja, so koordinatorji predvideli, da je epidemija nanje različno vplivala.

Postavili so naslednje hipoteze:

H1: Epidemija covida-19 je delovno okolje in proces dela v knjižnici spremenila do 50 %.

H2: Spremenjeni delovni pogoji in procesi niso vplivali na motiviranost zaposlenih v knjižnicah za delo.

H3: Pri zaposlenih se je v največji meri spremenil način dela napram delu pred epidemijo.

H4: V OOK so zaposleni uporabljali več zaščitne opreme kot v OK.

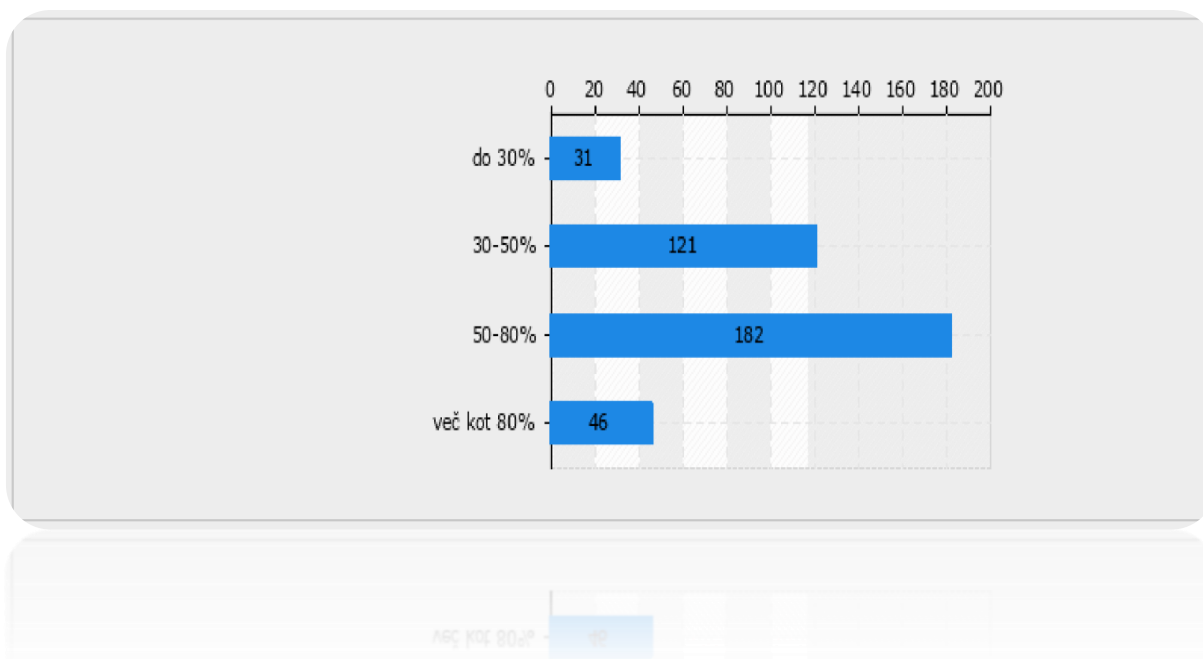
H5: V OOK je bilo v času epidemije uvedenih več novih storitev/projektov za uporabnike.

Anketni vprašalnik, namenjenim zaposlenim v slovenskih splošnih knjižnicah, o delovnem okolju zaposlenih v slovenskih splošnih knjižnicah, je omogočil vpogled na vpliv epidemije covida-19 na delovno okolje in proces dela v knjižnici. Razposlan je bil v vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic. Sestavljen je iz 18 vprašanj (10 zaprtega tipa, 3 odprtega in 5 pol odprtega tipa). Aktiven je bil od 2. do 16. marca 2021 v obliki povezave na platformo 1KA.

1. Odziv na vprašalnik in področje dela

Na anketni vprašalnik se je odzvalo 41 % oz. 398 zaposlenih v slovenskih splošnih knjižnicah, 200 iz osrednjih in 198 iz območnih knjižnic. Od sodelujočih je z uporabniki delalo 72 % zaposlenih, o delu na drugih področjih (uprava, nabava oz. obdelava, razvoj, območnost) pa je poročalo 28 % zaposlenih.

Skoraj polovica (46 %) sodelujočih meni, da je epidemija delovno okolje in proces dela v knjižnici spremenila 50–80 %, nadaljnih 30 % sodelujočih je spremembo ocenilo na 30–50 %, 12 % na več kot 80 %. Iz navedenega sledi, da je epidemija delovno okolje in proces spremenila v 50–80 %.

Slika 1: V kolikšni meri je epidemija spremenila delovno okolje in proces dela v knjižnici

2. Ogroženost pred okužbo s koronavirusom na delovnem mestu

Pred okužbo s koronavirusom na delovnem mestu se je 18 % anketiranih počutilo ogroženih, 42 % se je počutilo ogroženih občasno, 35 % se ni počutilo ogroženih.

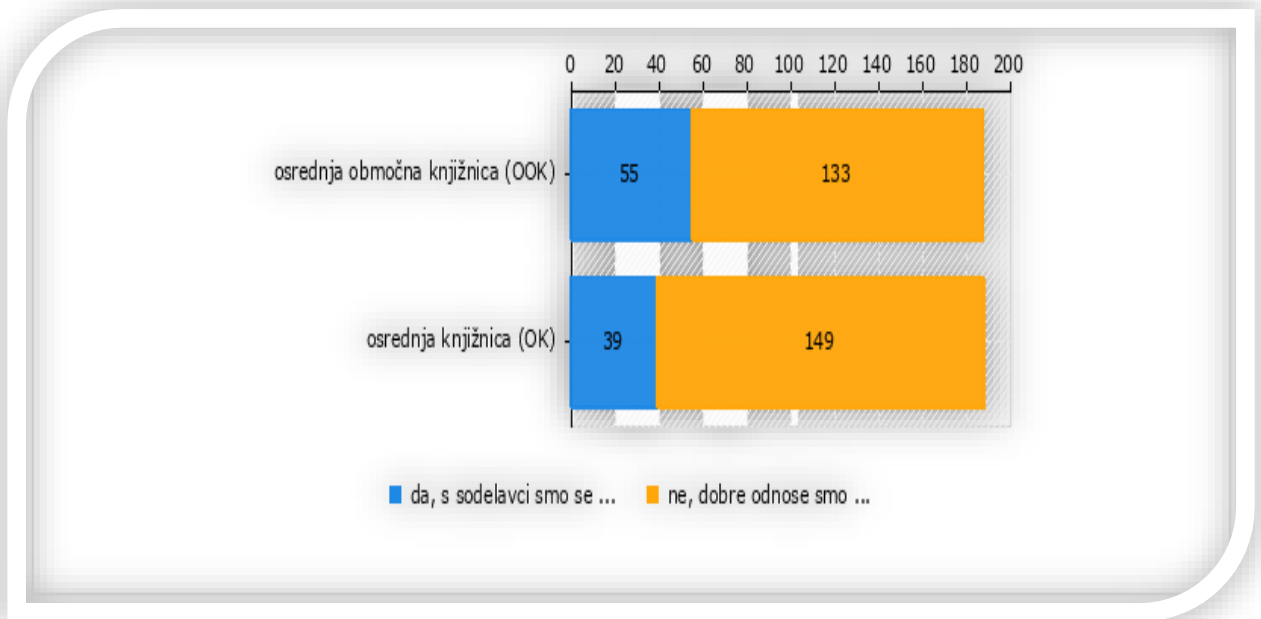

Slika 2: Prisotnost občutka ogroženosti pred okužbo

Med podanimi možnimi odgovori jih je največ (42 %) navedlo, da jim odhod službo ni vzbujal nelagodja, stresa, tesnobe ali strahu. Nelagodje ob odhodu v službo je čutilo 25 % sodelujočih, sledili so stres (13 %), strah (8 %) in tesnoba (7 %) ter drugo (5 %).

3. Vpliv fizične distance na odnose v delovnem okolju

Večina (75 %) sodelujočih je odgovorilo, da so dobre odnose s sodelavci vzdrževali kljub razdalji, 25 % pa je poročalo, da so se s sodelavci v tem času oddaljili, pri čemer slednje velja v večji meri za sodelavce iz območnih knjižnic (41,4 %). Razloge lahko iščemo v večji razpršenosti delovnih nalog in kakovosti medsebojnih odnosov pred epidemijo.

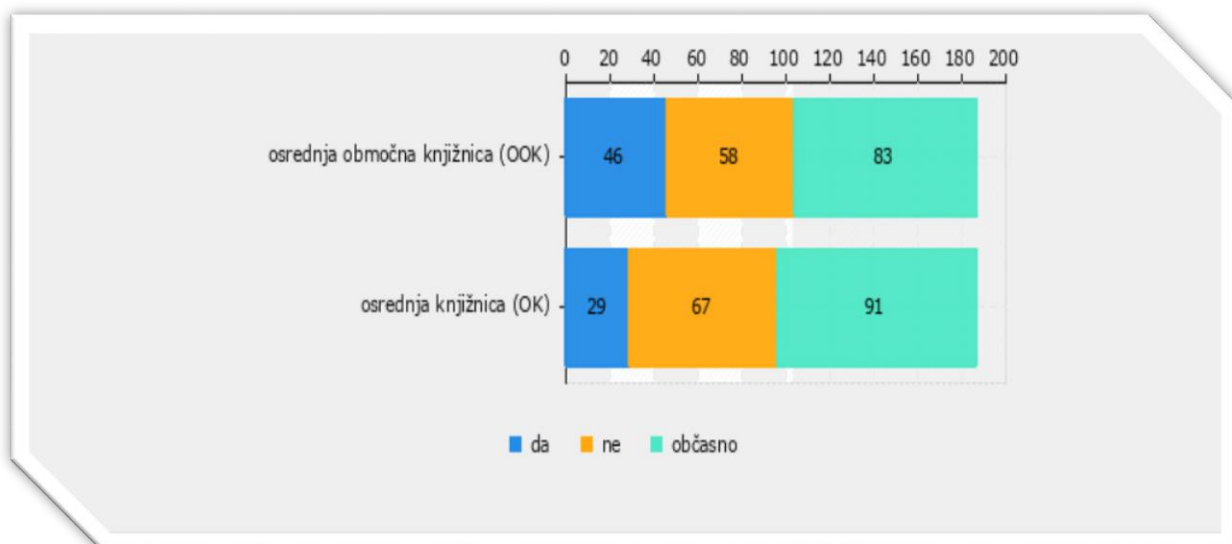

Slika 3: Vpliv fizične razdalje na kakovost odnosov

Sodelujoči v raziskavi so v večini (59 %) opazali, da spremenjeni delovni pogoji in procesi dela niso vplivali na motiviranost pri delu; pri ostalih so spremembe na motivacijo delovale blagodejno oz. stimulatивно (31 %), manj pa vodile v njeno pomanjkanje (10 %).

4. Soočanje s pomanjkanjem informacij oz. s komunikacijskimi šumi na delovnem mestu

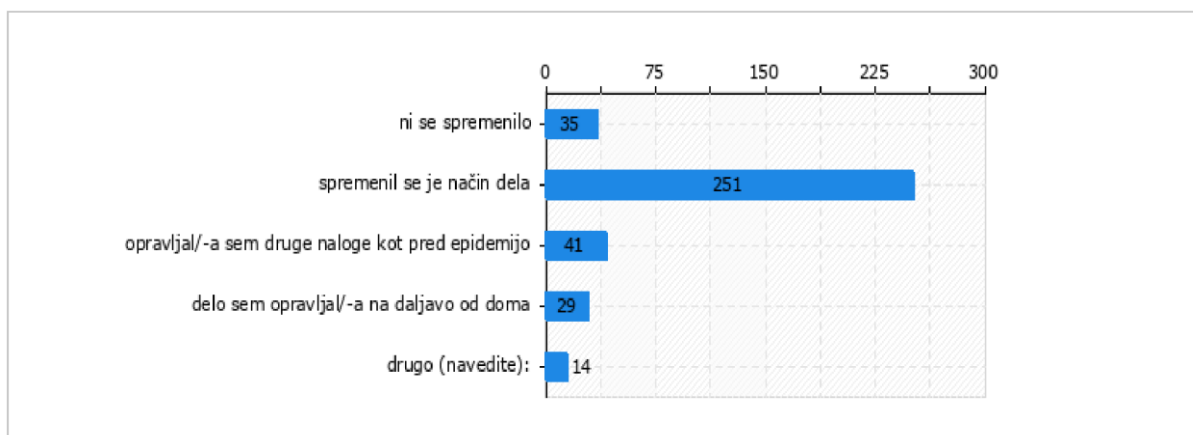
S pomanjkanjem informacij oz. s komunikacijskimi šumi, ki so oteževali delo, se je redno soočalo 20 % in občasno 47 % sodelujočih, medtem ko se jih 33 % ni srečalo s tovrstnimi komunikacijskimi izzivi. Iz odgovorov je še razvidno, da so bile omenjene komunikacijske težave nekoliko bolj prisotne v območnih knjižnicah.

Slika 4: Prisotnost komunikacijskih šumov na delovnem mestu

5. V kolikšni meri se je spremenilo delo

Največ anketiranih je odgovorilo, da se je spremenil način dela (68 %), 14 % jih je pod drugo navajalo delo na daljavo, več dela na področju digitalizacije, informatike, 11 % jih je opravljalo druge naloge kot pred epidemijo, najmanj (8 %) pa jih je opravljalo delo od doma. Da se delo ni spremenilo, ocenjuje 9 % sodelujočih.

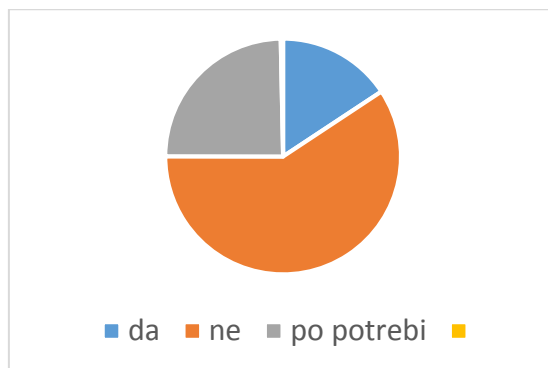

Slika 5: Kako se je spremenilo delo

Iz območnih knjižnic jih je več poročalo, da se je spremenil način dela, iz osrednjih pa, da se delo ni spremenilo oz. da so opravljali druge naloge.

6. Uporaba zaščitne opreme v knjižnicah (poleg mask in razkužil)

Druge zaščite razen mask in razkužil ni uporabljalo 60 % anketiranih, uporabljalo jo je 16 %, po potrebi pa 25 %.

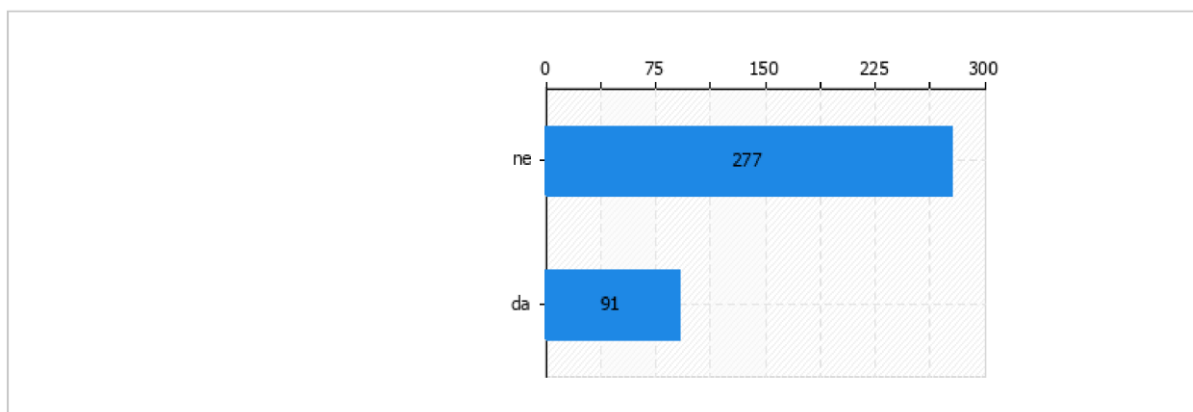

Slika 6: Uporaba zaščitne opreme (poleg mask in razkužil)

Pri anketiranih, ki so uporabljali še druga zaščitna sredstva, so od le-teh prevladovala rokavice, sledijo zaščitna pleksi stekla oz. pregrade, vizirji in halje. Sodelujoči so pod drugo navajali tudi zaščitno vedenje. Rezultati kažejo, da so v osrednjih knjižnicah dajali večji poudarek zaščitni opremi kot v območnih.

7. Potreba po novem znanju

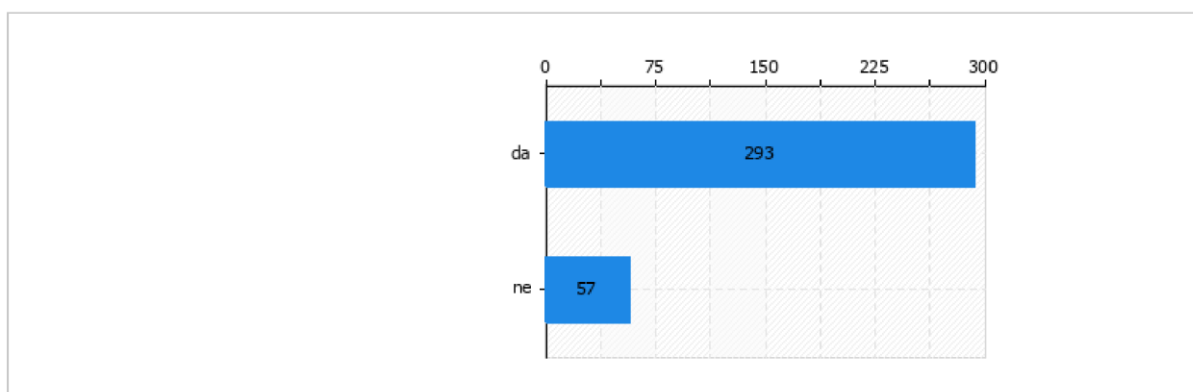
Zaposleni so izrazili potrebo po novem znanju na področju obvladovanja spletnih orodij, tehnologij in spletne komunikacije ter ustvarjanja video vsebin.

Slika 7: Potreba po novem znanju

8. Uvedba novih storitev

Velika večina sodelujočih (83,7 %) je poročala o dogodkih in prireditvah v spletnem okolju, o spletnem vpisu, brezstični izposoji oz. poslovanju, bralnih paketih, Audibook-u.

Slika 8: Uvedba novih storitev in projektov

Rezultati analize so pokazali, da so se knjižničarji na spremenjene razmere odzvali z veliko mero fleksibilnosti in inovativnosti, da so ohranili motivacijo za delo, da je epidemija delovno okolje in proces spremenila v 50–80 %, predvsem način dela, sicer pa epidemija večjega vpliva nanje ni imela. Prav tako po zbranih podatkih ni posebnih razlik med osrednjimi in območnimi knjižnicami, kar je bilo prav tako vključeno v raziskavo. Spremenjenemu načinu ter novim oblikam dela navkljub so se knjižničarji v vseh slovenskih splošnih knjižnicah posvečali svojemu delu z veliko mero predanosti, nadgrajevali obstoječe storitve in uvajali nove, jih predstavljali v spletnem okolju in na ta način zagotavljali fizično oddaljeno virtualno dostopnost.

Prispevek sta predstavili Anja Rebolj in Klaudija Sedar na Spletnem posvetovanju sekcij Zveze bibliotekarskih društev Slovenije *Uporabnik v kontekstu sprememb* 21. septembra 2021.